

فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی
دوره ۱۳، شماره ۱ (پیاپی ۴۲)، بهار ۱۳۹۷
شاپای چاپی ۵۹۶۸-۲۵۳۵ شاپای الکترونیکی ۲۵۳۵-۵۹۶۸
<http://jshsp.iaurasht.ac.ir>
صص. ۱۹۹-۲۱۶

ارزیابی اثرات گردشگری خانه‌های دوم بر روی کیفیت زندگی ساکنین دائمی (مطالعه موردی: دهستان سعیدآباد، شهرستان ایجرود)

اعظم بیگدلی* - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران
جمشید عینالی - استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران
علیرضا رابط - استادیار پژوهشی بخش تحقیقات اقتصادی، اجتماعی و ترویجی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان زنجان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، زنجان، ایران
فریبا عباسی - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۳/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۲۴

چکیده

گردشگری روستایی به عنوان یک فعالیت اجتماعی - اقتصادی می‌تواند نقش مهمی در تنوع بخشی به اقتصاد روستایی از طریق ایجاد زمینه‌های شغلی و درآمدی جدید برعهده بگیرد که همین امر نیز می‌تواند به بهبود زندگی و ارتقای کیفیت آن در جوامع روستایی کمک کند. هدف این پژوهش بررسی تاثیرات گردشگری و توسعه خانه‌های دوم در شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنین دائمی در نقاط روستایی دهستان سعیدآباد از توابع شهرستان ایجرود (استان زنجان) است. نوع تحقیق کاربردی و به لحاظ ماهیت توصیفی - تحلیلی است. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری نظیر t تک نمونه‌ای، همبستگی و رگرسیون چند متغیره استفاده گردید. جامعه آماری تحقیق در برگرفته از خانوارهای ساکن در روستاهای واقع در محدوده دهستان سعیدآباد است که از تعداد ۸۱۸ خانوار ساکن دائمی، با استفاده از فرمول نمونه‌گیری ۳۱۳ نفر از سرپرستان خانوار به عنوان نمونه انتخاب شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که توسعه گردشگری در یک دهه اخیر توانسته است تاثیرات مثبتی بر روی شاخص‌های کیفیت زندگی روستاییان داشته باشد. از طرفی دیگر، نتایج تحلیل رگرسیون با توجه به ضریب تعیین (۰/۹۲۴) نشان‌دهنده تاثیر مثبت توسعه گردشگری خانه‌های دوم در بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنین در منطقه مورد مطالعه است. به طوری که، توسعه گردشگری خانه‌های دوم در منطقه مورد مطالعه در ابعاد کالبدی - زیرساختی (۰/۴۱۸) و ابعاد اقتصادی (۰/۳۷۵) بیشترین تاثیر مستقیم را در شاخص کیفیت زندگی از دیدگاه ساکنین محلی برجا گذاشته است. همچنین، نتیجه تحلیل مسیر نشان می‌دهد که توسعه گردشگری خانه‌های دوم به ترتیب در ابعاد اقتصادی با (۰/۷۱۶) و ابعاد کالبدی - زیرساختی با (۰/۶۴۰) بیشترین تاثیر را در کیفیت زندگی ساکنین داشته است.

واژگان کلیدی: گردشگری روستایی، کیفیت زندگی، خانه‌های دوم، استان زنجان

نحوه استناد به مقاله:

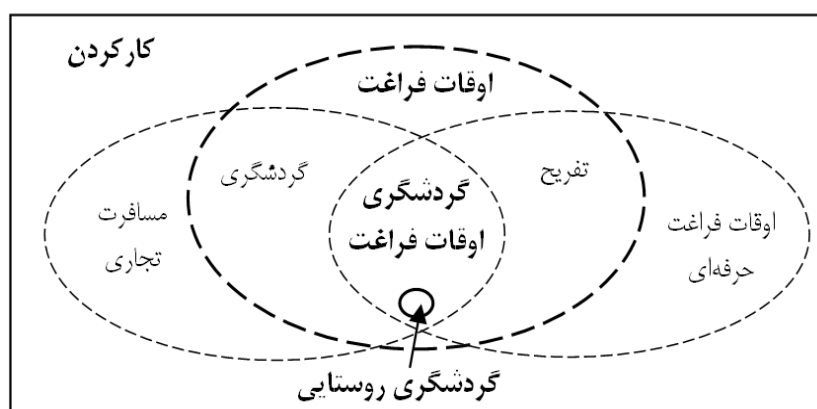
بیگدلی، اعظم، عینالی، جمشید، رابط، علیرضا و عباسی، فریبا. (۱۳۹۷). ارزیابی اثرات گردشگری خانه‌های دوم بر روی کیفیت زندگی ساکنین دائمی (مطالعه موردی: دهستان سعیدآباد، شهرستان ایجرود). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۳ (۱)، ۱۹۹-۲۱۶.

http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_540512.html

مقدمه

مناطق روستایی کشورهای در حال توسعه علیرغم دارا بودن منابع طبیعی و کشاورزی، با مسائل و چالش‌های متعددی از قبیل بیکاری پنهان، نرخ پایین بهره‌وری در بخش کشاورزی و تولیدات روستایی از یک سو و تخریب منابع طبیعی از سوی دیگر مواجه هستند که توسعه این مناطق و ایجاد اشتغال و درآمد پایدار در آن‌ها تا حدودی غیر ممکن ساخته است (Hall and Page, 2014; Obonyo & Fwaya, 2012:1). یکی از مهمترین راهبردهایی که در اغلب کشورهای جهان برای غلبه بر چالش‌های مذکور مورد توجه قرار گرفته و حتی در برخی از آن‌ها نتایج مثبتی هم به همراه داشته، توسعه گردشگری می‌باشد (Volkov, 2016; Giap et al, 2016:860). به طوری که، گردشگری روستایی بدلیل اثرات اجتماعی-اقتصادی مثبتی که بر روی مناطق روستایی از قبیل تنوع بخشی به اقتصاد کشاورزی و افزایش بهره‌وری آن، ایجاد فعالیت‌های تکمیلی، توسعه زیرساخت‌ها و توسعه صنایع دستی محلی، بهبود پیوند روستا-شهری و نظایر آن به عنوان یکی استراتژی‌های توسعه منطقه‌ای-روستایی بشمار می‌رود (Aylward et al, 2009:7; Ramjit, 2015) و از طریق ارایه تجارب و فرصت‌هایی برای متنوع‌سازی فعالیت‌های تولیدی و تنوع‌بخشی به منابع درآمدی و توزیع بهتر آن، ایجاد اشتغال، کاهش مهاجرت روستایی را دارد (Vázquez de la Torre et al, 2012; Janoschka & Haas, 2013:192). بنابراین، "ارتقا و توسعه گردشگری خرد به طور مستقیم به عنوان شکل مناسبی از توسعه اقتصادی برای مناطق روستایی" مطرح است (Gjorgievski and Nakovski, 2012:117). به طوری که، توسعه گردشگری روستایی از طریق ایجاد تغییرات ساختاری در اقتصاد روستایی بویژه ترکیب بهینه فعالیت‌ها در زمینه گردشگری و توسعه کشاورزی و تامین خدمات مورد نیاز گردشگران به افزایش میزان سرمایه‌گذاری در کشاورزی، فرصت‌های موثری را برای توسعه و باززنده‌سازی مناطق روستایی از طریق توسعه سرمایه‌گذاری فراهم می‌سازد (Elisabete & Raschi, 2013:1; Saxena, 2016:12).

گردشگری روستایی به عنوان یکی از زیرشاخه‌های صنعت گردشگری، فعالیتی تفریحی-اجتماعی محسوب می‌شود که با توجه به ظرفیت‌های طبیعی و فرهنگی موجود در مناطق روستایی، می‌تواند نقش مهمی در تجدید حیات روستاها، ایجاد اشتغال و درآمد، حفاظت از میراث طبیعی، تاریخی و فرهنگی و در نهایت توسعه یکپارچه و پایدار روستایی ایفا کند (Rezvani, 2011; Sgroi et al, 2014:407). به طوری که، مطابق شکل (۱) گردشگری روستایی به عنوان نقطه همپوشانی اوقات فراغت، گردشگری و تفریح بوده و خود بخشی از گردشگری اوقات فراغت می‌باشد. در این دیدگاه توریسم روستایی دربرگیرنده فعالیت‌های گردشگری و تفریح در مناطق روستایی و حومه‌های شهری است که به طور مستقیم با جاذبه‌های طبیعی، محیط‌های کشاورزی و مزارع در ارتباط می‌باشد (Kropinova, 2012:131).

شکل ۱. جایگاه گردشگری روستایی در فعالیت‌های اوقات فراغت (Source: Kropinova, 2012:131)

بنابراین، گردشگری روستایی قابلیت فراوانی در پویایی بخشیدن به توسعه اقتصادی-اجتماعی از طریق کاهش بیکاری، ایجاد درآمد و ارتقای سطح رفاه جامعه محلی و به تبع آن کاستن از چالش‌های توسعه روستایی دارد (Dykes & Walmsley, 2015: 96) و هم از طریق سرمایه‌گذاری‌های متعدد در مناطق روستایی می‌تواند تاثیرات متعددی در انتقال دانش، ایده‌ها و به تبع

آن به توسعه کارآفرینی خرد کمک موثری می‌کند (Saxena, 2016). به طوری که از آن به عنوان یک محرک و ابزاری برای توسعه مناطق روستایی و توسعه محلی یاد می‌شود (Gjorgievski & Nakovski, 2012:117; Ionela et al, 2015:1052). به عقیده (Sharpley & Jepson, 2011:53) گردشگری روستایی ابزاری قدرتمند برای حفظ یکپارچگی منابع حومه شهر، بهبود اقتصاد روستایی و حفظ و ارتقای کیفیت زندگی روستایی بوده و حتی ممکن است استدلال شود که صنعت گردشگری به عنوان جایگزینی برای فعالیت‌های کشاورزی بوده و در حال حاضر تبدیل به راه علاج مسائل موجود در بسیاری از جوامع روستایی شده است. به طوری که، در صورت مدیریت مناسب با توجه به اثرات منفی کمتر بر روی محیط طبیعی می‌تواند به عنوان یک عامل تسهیلگر برای توسعه اجتماعی و اقتصادی و حفاظت از تنوع زیستی در مناطق روستایی بشود (Festus & Omoboye, 2015:18). براساس مطالعه (Ashley et al, 2007:8; Drăgulănescu & Druțu, 2012:196) اثرات گردشگری در جوامع روستایی را می‌توان به طور کل در سه گروه دسته‌بندی کرد: الف) اثرات مستقیم از طریق ایجاد شغل و درآمد؛ ب) اثرات غیر مستقیم از طریق بهبود وضعیت تغذیه، بهداشت، کالاهای مورد نیاز، خدمات زیرساختی، مسکن و ... که منجر به ارتقای اثرات بین بخشی و توسعه سایر بخش‌ها می‌شود؛ و ج) اثرات پویا که از طریق بهبود استراتژی‌های معیشت خانوارها، فضای کسب و کار و سرمایه‌گذاری، دسترسی به بازار فروش محصولات محلی و ... صورت می‌گیرد. از این رو، از منظر برنامه‌ریزی استراتژیک توسعه گردشگری در مناطق روستایی بدلیل ایجاد پیوند بین جاذبه‌ها، خدمات و زیرساخت‌های گردشگری، بازارهای محلی، سرمایه‌گذاری، کارآفرینی و نظایر آن می‌تواند زمینه را برای تغییرات ساختاری اقتصادی مهیا کرده (Liliana et al, 2014:60; Joppe et al, 2014:70) و به عنوان موتور رشد و توسعه در زمینه‌های مختلف در مناطق روستایی عمل کند (O'Halloran, 2017:42).

یکی از مهمترین نمودهای گردشگری روستایی، توسعه و گسترش خانه‌های دوم به منظور گذران اوقات فراغت است که مبین نقش تعیین کننده مناطق شهری در توسعه روستایی است (Nordin & Marjavaara, 2012:72). به طوری که استفاده از فضاهای روستایی با انگیزه تفریح و گذران اوقات فراغت توأم با اقامت گردشگران در قالب گسترش خانه‌های دوم بیانگر توسعه "تفریحات طبقات شهری" به منزله شیوه خاصی از زندگی می‌باشد که با ارتقای استانداردهای زندگی مردم ارتباط دارد (Roca et al, 2011:13). از این رو، خانه‌های دوم به دسته‌ای از مسکن که دارای مالکیت شخصی بوده و در خارج از حوزه ثبتی شهرداری باشد، اطلاق می‌گردد که کمتر از ۹۰ روز در هر سال تقویمی اشغال می‌شود (Hall and Müller, 2004:5). در این رابطه گردشگری خانه‌های دوم نشان‌دهنده زندگی در دو یا چند مکان به دلیل تفاوت فصول، بویژه در حاشیه شهرهای بزرگ است که امروزه از آن به عنوان نوعی از شیوه زندگی شهری در بیشتر کشورهای اروپایی مطرح است (Roca, 2016a:xxiv). گسترش خانه‌های دوم در مناطق روستایی نشان‌دهنده بعد جدیدی از افزایش پیچیدگی الگوهای حرکتی معاصر است که امروزه بیشتر به چالشی واقعی در مناطق جاذب گردشگر مبدل شده است که با اقامت گردشگران در آن و استفاده از خدمات عمومی در ارتباط با محل اقامت مدنظر قرار می‌گیرد و به عنوان یکی از مظاهر و تاثیرات نفوذ شهرها در مناطق روستایی بیانگر نوعی نگرش ضد شهرنشینی بوده و به عنوان جایگزینی برای شهرنشینی و عوامل مشابه آن می‌باشد (Müller et al, 2004:245; Nagaraju & Chandrashekhara, 2014:43). بنابراین، خانه‌های دوم عمدتاً به عنوان گسترش شیوه‌های جدید زندگی مبتنی بر استفاده بهینه از زمان برای اوقات فراغت و تفریح و سرگرمی و یک عنصر ساختاری تغییر استفاده از زمین و اشکال جدیدی از سازمان فضایی مطرح است (Roca, 2016:106) و می‌تواند ابزاری مناسب برای تحریک رشد اقتصادی، بهبود قابلیت زیست‌پذیری مناطق کمتر توسعه یافته و ارتقای استانداردهای زندگی ساکنین و توانمندسازی محلی بشمار آید. (Ralf et al., 2014: 270; O'Halloran, 2017:42). به طور مثال، در ایرلند توسعه گردشگری خانه‌های دوم به عنوان یک راهبرد مهم در تنوع بخشی به منابع درآمدی و اشتغال برای اجتناب از افول جوامع روستایی مد نظر برنامه‌ریزان قرار گرفته است (Cawley & Gillmor, 2016:146-7). همچنین مطالعه (Holoviak, 2012: 24) در مناطق روستایی ایالت پنسیلوانیا نشان می‌دهد که گردشگری خانه‌های دوم روستایی یک فعالیت اقتصادی - اجتماعی ارزشمند بوده و به توسعه اقتصادی و بهبود استانداردهای زندگی ساکنین و افزایش میزان مشارکت محلی کمک کرده است. از دیدگاه (Svels, 2012: 59) گسترش پدیده خانه‌های دوم روستایی در کشورهای اسکاندیناوی، امروزه در مفهوم خدمات و کالای جدید به منظور تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی مطرح است. در برخی از روستاهای مقصد گردشگران خانه‌های دوم، این پدیده به افزایش سرمایه‌گذاری در مناطق روستایی منجر شده و از این

طریق کمک موثری به افزایش تعامل اجتماعی- اقتصادی گردشگران و مردم محلی می‌کند (Janoschka & Haas, 2013:192). مطالعه مولر و همکاران، نحوه تبدیل و گسترش خانه‌های دوم را تبیین می‌کند (شکل ۲). بر این اساس محور افقی بیانگر زنجیره‌ای از فراوانی مراجعه از دامنه کم (خانه‌های تعطیلات) تا فراوان (خانه‌های آخر هفته) را نشان می‌دهد و در محور عمودی، نوع خانه دوم براساس هدف اصلی از انتخاب محل سکونت مشخص شده است. بالاترین درجه در روی هر محور نوع چشم‌انداز جغرافیایی خانه‌های دوم براساس رابطه مکانی آن با سکونتگاه‌های شهری و ویژگی‌های محلی آن‌ها را نشان می‌دهد (Müller et al, 2004:15-16).

انواع خانه‌های دوم	خانه‌های آخر هفته	↔	خانه‌های تفریحی
خانه‌های قدیمی تبدیل شده به خانه دوم	چشم‌اندازهای معمولی روستا در پسرکرانه‌های شهری		عمدتاً به منظور استفاده از چشم‌انداز پیرامونی
↕			
خانه‌های ساخته شده به صورت هدفمند	پسرکرانه‌های ثروتمند، چشم اندازهای ساحلی و کوهستانی		نواحی عمده تعطیلات، چشم اندازهای ساحلی و کوهستانی

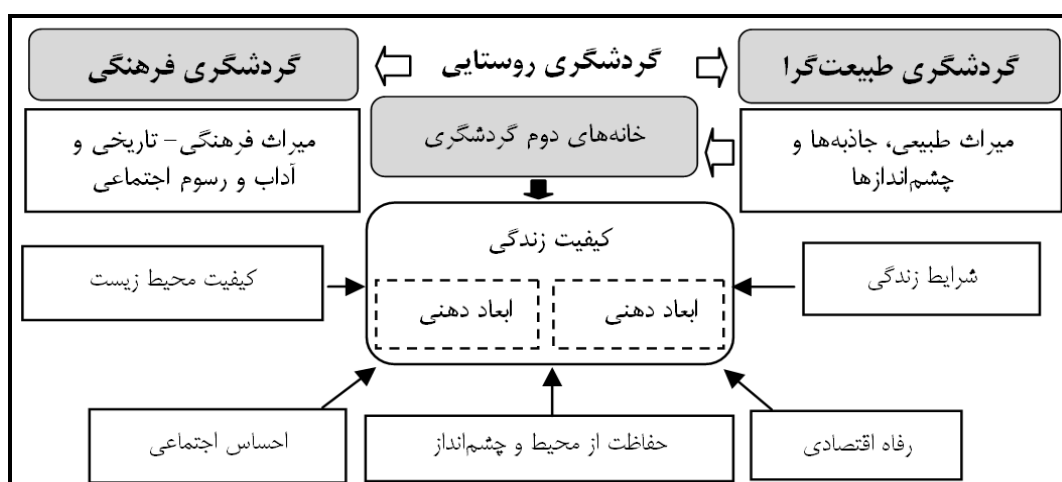
شکل ۲. گونه‌شناسی خانه‌های دوم و نواحی ساخت آنها (Source: Müller et al, 2004:16)

مفهوم موضوع کیفیت زندگی از آغاز دهه ۱۹۹۰ به بعد در ادبیات توسعه به عنوان مبنای تمایز و دسته‌بندی‌های نوین کشورها مطرح شده است (Anbari, 2010:150). این مفهوم در طی دهه‌های اخیر کیفیت زندگی یکی از اساسی‌ترین نکات مورد توجه در علوم اجتماعی بوده و برای ارزیابی پارامترهای مادی توسعه اقتصادی و تولیدات داخلی در کنار پارامترهای غیر مادی چون کیفیت کار، سطح باسوادی و فرهنگ، استاندارد پزشکی و بهداشت، کیفیت فراغت و تفریح، شرایط محیط زیست، جو سیاسی، احساس خوشبختی انفرادی و حتی آزادی و اتحاد ملی مورد توجه محققان واقع شده است (Harirchi et al, 2010) که تحت تاثیر مولفه‌هایی چون زمان، مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی قرار دارد و به عنوان درک و تصور افراد از موقعیت خود در زندگی در زمینه سیستم‌های فرهنگی و ارزشی که در داخل آن زندگی می‌کنند، تعریف شده است (Yassin et al, 2011: 869). سازمان بهداشت جهانی، کیفیت زندگی را به معنای درک فردی هر فرد از موقعیت خود در زندگی در بستری از فرهنگ‌ها و ارزش‌های اجتماعی که فرد در آن زندگی می‌کند و دارای انتظارات می‌باشد، تعریف می‌کند (Rana et al, 2009: 38). بنابراین، مفهوم کیفیت زندگی به منزله رضایت از زندگی، خوشبختی و سعادت، رفاه و آسایش شناخته می‌شود و سطح تحقق نیازهای انسان را منعکس می‌کند (Zielińska et al, 2010:1) و دارای ارتباط نزدیکی با درک توسعه پایدار بوده و همانند آن مفهومی چند بعدی می‌باشد و در دو سطح مرتبط به هم عینی و ذهنی مورد توجه قرار می‌گیرد (Tayyebnia et al, 2016:164; Cagliero et al, 2011). به طوری که، محققان برای سنجش آن با چهار مسئله در این حوزه مواجه‌اند: الف) چگونه و با چه روشی به اندازه‌گیری کیفیت زندگی افراد بپردازند؛ ب) کدام یک از ابعاد وجودی انسان در اندازه‌گیری مورد استفاده قرار گیرد؛ ج) چگونه اندازه‌گیری برای افراد و گروه‌های مختلف صورت گیرد؛ و د) نتایج بدست آمده چگونه ارائه شود تا اجازه مقایسه میان افراد و گروه‌ها را بدهد (Rahman et al, 2011:147).

به طور کلی دو رویکرد برای ارزیابی کیفیت زندگی مورد توجه محققان قرار گرفته است (Kazana and Kazaklis, 2009:211). ۱. تمرکز بر روی شاخص‌های اجتماعی- اقتصادی کمی برای ارزیابی مقدار و درجه تامین نیازهای انسانی و انعکاس واقعیت‌های عینی. به طوری که، در این رویکرد با توسعه فعالیت‌های اقتصادی در ارتباط بوده و به طور روزافزونی شاخص‌های توسعه در ابعادی از قبیل سطح درآمد، میزان دارایی و میزان مصرف افراد، فرصت‌های شغلی و درآمدی، تامین زیرساخت‌ها و مسکن مناسب را به عنوان معیارهای دقیق سنجش رفاه اجتماعی و بهزیستی ساکنین جامعه محلی مورد سنجش قرار می‌دهد (Mojica et al, 2010: 134)؛ و ۲. رویکرد مبتنی بر کیفیت ذهنی که تحت عنوان ادبیات "بهزیستی یا رفاه ذهنی" بررسی می‌شود، مکمل بعد عینی بوده و با ارزیابی‌های فردی در قلمروهای متعدد زندگی فردی و گروهی ارتباط دارد. در

این دیدگاه "زندگی به عنوان یک کل" مطرح بوده و تلاش برای تعیین درجه‌ای که یک نیاز محسوس برآورده شده و اهمیت آن "نیاز محسوس" در کیفیت کلی زندگی یک شخص مورد توجه قرار می‌گیرد (Bartlett et al, 2010:14). به طوری کلی، کیفیت زندگی فردی در بعد عینی، با تامین نیازهای اساسی و برخورداری از منابع مادی به منظور برآوردن خواسته‌های اجتماعی و در بعد ذهنی با رشد و شکوفایی در مسیر سعادت و مشارکت گسترده در فعالیت‌های اجتماعی مرتبط است (Ghaffari et al, 2011).

همان طور که شکل (۳) نشان می‌دهد، توسعه گردشگری روستایی و بویژه گردشگری توام با اقامت و مالکیت خانه‌های دوم می‌تواند نقش مهمی در ابعاد کیفیت زندگی در مناطق روستایی داشته باشد. به طوری که ضمن توجه به ثبات و حفاظت از دارایی‌های محیطی، به تقویت کارکرد اقتصاد روستایی و تنوع‌بخشی به آن از طریق ایجاد درآمد، اشتغال، بهبود بازارهای محلی و ...، به تقویت شاخص‌های غیرپولی موثر در کیفیت زندگی از قبیل توسعه شبکه‌های اجتماعی محلی، سلامت، احساس ارزشمند بودن و نظایر آن در سکونتگاه‌های روستایی کمک شایانی نماید.

شکل ۳. مدل مفهومی رابطه گردشگری خانه‌های دوم و ابعاد کیفیت زندگی روستایی (Source: Grieve and Weinspach, 2011:8)

بنابراین، بر اساس مطالعات شبکه ارزیابی اروپایی برای توسعه روستایی^۱ می‌توان گفت که کیفیت زندگی دربرگیرنده دو مفهوم زیست‌پذیری (خدمات، کیفیت محیطی، شبکه‌های اجتماعی) و معیشت (قابلیت‌ها، دارایی‌های مادی و اجتماعی و تامین ابزارهای زندگی) است (Grieve & Weinspach, 2011:7-9). در این فرآیند، توسعه گردشگری با استفاده صحیح از جاذبه‌های گردشگری (منابع طبیعی و فرهنگی محلی) به ارتقای ارزش مکانی، بهبود کیفیت زندگی، ایجاد ارزش افزوده، تسهیل دسترسی به بازارها برای تولیدکنندگان کوچک با اقدام جمعی و یکسان سازی استفاده از فناوری برای تولید و ارائه خدمات زمینه را برای افزایش قدرت رقابتی در مناطق روستایی فراهم می‌سازد (Joppe et al., 2014:50).

منطقه مورد مطالعه این پژوهش در محدوده دهستان سعیدآباد از توابع شهرستان ایجرود (جنوب غربی استان زنجان) است که بواسطه قرارگیری در دامنه کوه‌های جنوبی استان زنجان و دارا بودن جذابیت‌های طبیعی متعدد در دو دهه اخیر مورد توجه مهاجران سالهای قبل قرار گرفته است. بنابراین، مطالعه حاضر تلاش می‌کند تا ضمن بررسی نقش گردشگری خانه‌های دوم، تغییرات صورت گرفته در ابعاد کیفیت زندگی ساکنین دایمی متاثر از این پدیده را با ارایه پاسخ به این سوالات مورد بررسی قرار دهد. آیا توسعه گردشگری خانه‌های دوم در منطقه مورد مطالعه توانسته است به ایجاد تغییر در شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنین روستایی منجر شود؟ و توسعه گردشگری خانه‌های دوم در یک دهه اخیر در کدام یک از ابعاد کیفیت زندگی مورد بررسی در روستاهای نمونه اثرات بیشتری را داشته است؟

1 The European Evaluation Network for Rural Development (ENRD)

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع کاربردی و به لحاظ روش توصیفی-تحلیلی است. داده‌های مورد نیاز در این تحقیق به دو شیوه استفاده از داده‌های سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۰-۱۳۸۵) و روش‌های میدانی از قبیل تکمیل پرسش‌نامه توسط سرپرستان خانوار و مشاهده گردآوری شده است. البته لازم به ذکر است که برای تدوین پرسشنامه بعد از استخراج شاخص‌ها و تعریف گویه‌های متناسب با آن، از طیف پنج سطحی لیکرت استفاده شد (جدول ۱). روایی گویه‌ها با نظرخواهی از تعدادی از کارشناسان (پانل متخصصان) مورد بررسی قرار گرفت و پایایی آن با بهره‌گیری از آلفای کرونباخ به میزان $0/881$ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از آزمون‌های آماری t تک نمونه‌ای، همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره خطی استفاده شده است.

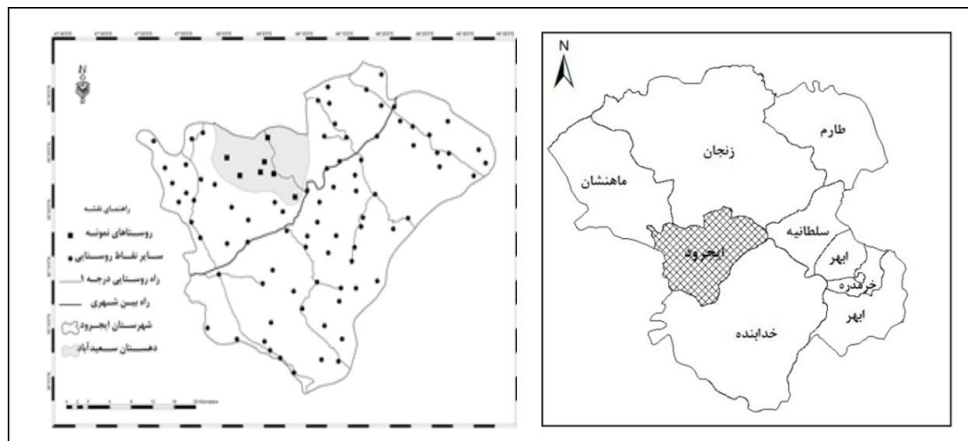
جدول ۱. ابعاد کیفیت زندگی و اثرات گردشگری خانه‌های دوم

مؤلفه‌ها	گویه‌ها
شرایط زندگی در روستا*	دسترسی به خدمات عمومی و رفاهی، امید به آینده و بهبود شرایط زندگی در روستا، کاهش مهاجرت روستایی، دسترسی به امکانات عمومی مانند لوله کشی آب، گاز و منابع انرژی، دسترسی به خدمات بهداشت و درمانی، انگیزه ماندگاری در روستا، توسعه زیرساخت‌های ارتباطی، کیفیت دسترسی به روستا، متنوع شدن فعالیت‌های اقتصادی، بهبود زمینه برای سرمایه‌گذاری در کسب و کار و ...
رفاه اقتصادی*	تامین درآمد از فروش محصولات محلی، تامین هزینه‌های زندگی، افزایش قیمت زمین و مسکن، افزایش انگیزه جهت پیشرفت شغلی، کاهش احساس فقر و ناامیدی، ایجاد انگیزه جهت بهبود کار و فعالیت، توسعه کارآفرینی، امید به آینده شغلی خود و اعضا خانواده، امنیت احشام و دارایی‌های خانواده، دسترسی به خدمات اعتباری و مالی، کیفیت دسترسی به فروشگاه‌ها، کیفیت تامین نیازهای ضروری خانواده و ...
کیفیت محیط کالبدی*	بهبودی میادین و ورودی روستا، بهسازی معابر عمومی (نظم بخشی، تسطیح و ...)، نظارت بر تغییرات کاربری اراضی توسط مسئولین محلی، رعایت حریم معابر عمومی، کاربری‌ها و میراث فرهنگی، جمع‌آوری فضولات دامی از داخل روستا، جمع‌آوری منظم زباله و کیفیت دفع آن، جمع‌آوری فاضلاب و پاکیزگی محیط، مقاوم‌سازی و نوسازی مسکن در روستا، رعایت ضوابط ساخت و ساز توأم با نظارت مهندسی، توجه به ضوابط نورگیری و روشنایی ساخت مسکن، بهسازی محل نگهداری دام و انبارها، جدایی گزینی بین نگهداری دام و خانه و ...
احساس اجتماعی*	احساس رضایت از زندگی در روستا، احساس آسایش و آرامش روانی-اجتماعی، احساس ارزشمند بودن در جامعه، مشارکت در امور عمومی روستا، کاهش تنش‌ها و درگیری‌ها در روستا، اعتماد اجتماعی در میان اهالی روستا، همکاری با مسئولین محلی، کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی-فرهنگی، احترام به سنت‌های محلی، و ...
حفاظت از چشم انداز*	همکاری در حفظ محیط زیست و جلوگیری از تخریب آن، پرهیز از ایجاد آلودگی در منابع آب و خاک، رعایت حریم رودخانه و معابر عمومی، توجه به زیباسازی معابر و کوچه‌ها، کاهش اتلاف منابع آب، صرفه جویی در مصرف انرژی و ...
اثرات توسعه گردشگری خانه‌های دوم**	اقتصادی (ایجاد اشتغال، بهبود زیرساخت‌ها، تنوع بخشی به منابع درآمدی، سرمایه‌گذاری، قیمت مسکن، قیمت کالاهای ضروری و مصرفی در زمان حضور گردشگران، فرصت‌های پس‌انداز خانوار، فعالیت‌های کارآفرینی)؛ اجتماعی (مشارکت، همیاری در تامین هزینه خدمات، احساس امنیت، ماندگاری جمعیت، سرمایه اجتماعی، میزان جرائم و ناهنجاری‌ها، تغییرات فرهنگی و ارزش‌های محلی، میزان دسترسی به خدمات بهداشتی)؛ کالبدی (استانداردهای مسکن، مصالح مورد استفاده، الگوگیری از خانه‌های دوم، توسعه ساخت ویلاها، نظارت و کنترل ساخت و سازها، ساماندهی معابر و رعایت حرایم) و زیست محیطی (تغییرات کاربری، تخلیه نخاله‌های ساختمانی، حفاظت از زیبایی‌های طبیعی، مراتع و زیست‌گاه‌های حیات وحش، آلودگی منابع آب و خاک، مدیریت دفع فاضلاب، جمع‌آوری و دفع زباله، رعایت پاکیزگی محیط).

Source: *Grieve & Weinspach, 2011:5-6 ** Bahrami, 2016; Einali & Romiani, 2016; Khoshfar et al., 2011; Tayyebnia et al., 2016; Dykes & Walmsley, 2015

محدوده مورد مطالعه

قلمرو مکانی تحقیق دربرگیرنده روستاهای واقع در محدوده سیاسی دهستان سعیدآباد (شهرستان ایجرود) در جنوب غربی استان زنجان است. این منطقه به لحاظ توپوگرافیکی ناحیه‌ای کوهستانی است که از نظر دسته‌بندی ناهمواری‌ها، جزء کوه‌های مرکزی ایران بشمار می‌آید. روستاهای مورد مطالعه بواسطه قرارگیری در دربندهای کوهستانی و دارا بودن جاذبه‌های طبیعی متعدد و همچنین ارایه اعتبارات مقاوم‌سازی مسکن روستایی در دو دهه اخیر مورد توجه مهاجران سال‌های قبل قرار گرفته است. جامعه آماری تحقیق خانوارهای روستایی ساکن دائمی دهستان سعیدآباد هستند (شکل ۴) براساس سرشماری آمار و نفوس ۱۳۹۰ تعداد خانوار ساکن دائمی ۸۱۸ مورد بوده است که با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران ($P=50$ و q و $Z=1/96$) تعداد ۳۱۳ نفر از سرپرستان به عنوان نمونه انتخاب گردید.

شکل ۴. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه (Source: MPO, 2015)

یافته‌ها و بحث

به منظور پاسخگویی به سوال‌های تحقیق و نیز دستیابی به اهداف در ابتدا به بررسی تغییرات صورت گرفته در جمعیت و خانوارهای ساکن در روستاهای نمونه بر اساس داده‌های جمعیتی سرشماری نفوس و مسکن (۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵) پرداخته شده است. در بخش دوم علاوه بر یافته‌های توصیفی پاسخگویان به تحلیل استنباطی یافته‌های تحقیق با بهره‌گیری از آزمون‌های آماری برای بررسی اثرات توسعه گردشگری خانه‌های دوم در مناطق روستایی نمونه بر روی شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنین دایمی پرداخته شده است.

- بررسی تغییرات جمعیتی در فاصله زمانی ۹۰-۱۳۷۵

نگاهی به داده‌های جدول (۳) نشان می‌دهد که از بین روستاهای مورد بررسی، سه روستای شهرک، قزلجه و ملایپیری در دوره آماری (۹۰-۱۳۸۵) دارای نرخ رشد جمعیت منفی بوده‌اند. به طوری که روستای شهرک با کاهش ۲۸۶ نفری و ۵۲ خانوار بیشترین تاثیر را در روستاگریزی در دهستان سعیدآباد دارد. از طرفی دیگر، بررسی نرخ رشد کلی جمعیت در دهستان مزبور نشان می‌دهد که در این دوره آماری جمعیت از ۳۷۱۴ نفر در سال ۱۳۸۵ با رشدی معادل ۱ درصد به ۳۹۰۸ نفر در سال ۱۳۹۰ افزایش یافته است و خانوار ساکن در دهستان سعیدآباد در مقایسه با سال ۱۳۸۵ به تعداد ۲۰۷ مورد افزایش را نشان می‌دهد. علاوه بر این، داده‌های دریافتی از منابع محلی (دهیاری و شورای اسلامی) نشان می‌دهد که تعداد مسکن مورد استفاده به صورت غیر دائم و عمدتاً در فصول بهار و تابستان و با هدف تفریح و گذران اوقات فراغت، بالغ بر ۸۰۰ مورد برآورد شده است.

جدول ۲. تغییرات جمعیتی روستاهای دهستان (۱۳۸۵-۱۳۹۰)

تعداد خاندهای دوم گردشگری **	روند تغییرات در فاصله ۱۳۸۵-۱۳۹۰			جمعیت ساکن در روستاهای نمونه				روستای نمونه
	نرخ رشد ** (درصد)	جمعیت **	خانوار **	۱۳۹۰*		۱۳۸۵*		
				جمعیت	خانوار	جمعیت	خانوار	
۲۰۴	۷	۳۶۷	۱۵۲	۱۲۸۰	۴۱۸	۹۱۳	۲۶۶	سعیدآباد علیا
۹۰	۱۳/۲	۱۹۰	۶۱	۴۱۲	۱۳۵	۲۲۲	۷۴	سعیدآباد سفلی
۱۸۵	-۵/۴	-۲۸۶	-۵۲	۸۹۳	۲۸۸	۱۱۷۹	۳۴۰	شهرک
۹۰	۴/۳	۱۹	۱۸	۱۰۰	۵۱	۸۱	۳۳	شوراب
۳۶	۳۶/۱	۳۴	۲۱	۵۶	۲۵	۱۲	۴	قره‌بلاغ
۵۲	-۶	-۵۳	-۱۰	۱۴۷	۵۶	۲۰۰	۶۶	قزلجه
۱۵۰	-۱/۶	-۸۷	۱۷	۱۰۲۰	۲۹۸	۱۱۰۷	۲۸۱	ملایپیری
۸۰۰	۱/۰۲	۱۹۴	۲۰۷	۳۹۰۸	۱۲۷۱	۳۷۱۴	۱۰۶۴	جمع

اثرات گردشگری خانه‌های دوم در کیفیت زندگی ساکنین دایمی

بررسی منابع مرتبط با گردشگری بویژه اقامت بلندمدت گردشگران در مناطق روستایی نشان دهنده اثرات منفی و مثبت در بسیاری از شاخص‌های توسعه است که این امر می‌تواند بر روی کیفیت زندگی ساکنین تاثیرگذار باشد. از این رو، در تحقیق حاضر با بهره‌گیری از مطالعات نظری و بویژه یافته‌های شبکه ارزیابی اروپایی برای توسعه روستایی، شاخص‌های کیفیت زندگی در مناطق روستایی در پنج دسته تحت عنوان شرایط زندگی ساکنین، رفاه اقتصادی، کیفیت محیط کالبدی، احساس اجتماعی و حفاظت از محیط و چشم‌انداز مورد بررسی قرار گرفته است.

تحلیل میانگین عددی بدست آمده از داده‌های پرسش‌نامه‌ای براساس دسته‌بندی فوق‌الذکر با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای مبین بالابودن نقش توسعه گردشگری خانه‌های دوم در شاخص‌ها و ابعاد کیفیت زندگی ساکنین در روستاهای نمونه در منطقه مورد مطالعه است. همان طوری که جدول (۴) نشان می‌دهد با احتساب دامنه طیفی میانگین عددی که بین ۱ تا ۵ براساس طیف لیکرت در نوسان است، این میزان برای تمامی ابعاد بالاتر از مطلوبیت عددی مورد آزمون (که مساوی با میانگین طیف لیکرت = ۳ در نظر گرفته شده است) می‌باشد. این تفاوت در سطح آلفا ۰/۰۱ معنادار بوده و تفاوت آن‌ها از مطلوبیت عددی نیز به شکل مثبت ارزیابی و برآورد شده است. البته لازم به ذکر است که، از بین شاخص‌های مورد بررسی مولفه کیفیت محیط کالبدی (مسکن، زیرساخت‌ها، کیفیت معابر، دسترسی‌ها، رعایت حریم و ...) از دیدگاه پاسخگویان بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است، که دلیل آن را می‌توان در بهسازی مسکن روستایی، ساماندهی معابر و رعایت حریم آنها و ساماندهی جاذبه‌های گردشگری و میراث فرهنگی روستایی در طرح‌های هادی روستایی دانست. به طوری که در این فرآیند، بازسازی زیرساخت‌های خدماتی و رفاهی عمومی در کنار ارایه اعتبارات مقاوم‌سازی و همچنین افزایش سرمایه‌گذاری شخصی برای ساخت و ساز ویلاها و خانه‌های دوم و همچنین مهاجرت معکوس نقش مهمی را دارد که این امر تاثیر قابل توجهی بر روی بهبود سایر شاخص‌ها داشته است.

جدول ۳. معناداری تفاوت از حد مطلوب شاخص‌های کیفیت زندگی در اثر توسعه گردشگری خانه‌های دوم

مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳						
مولفه ها	میانگین	آماره t آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از حد مطلوب	
					پایین تر	بالا تر
بهبود شرایط زندگی در روستا	۲/۹۸۱۵	۴۶/۸۶۷	۳۱۲	۰/۰۰۰	۰/۹۸۱۵۰	۰/۹۴۰۳
رفاه اقتصادی	۲/۷۰۸۷	۲۹/۹۷۷	۳۱۲	۰/۰۰۰	۰/۷۰۸۷۳	۰/۶۶۲۲
کیفیت محیط کالبدی	۴/۱۱۱۴	۴۴/۶۸۲	۳۱۲	۰/۰۰۰	۱/۱۱۱۳۷	۱/۰۶۲۴
	۳/۷۰۲۷	۳۷/۸۰۳	۳۱۲	۰/۰۰۰	۰/۷۰۲۶۶	۰/۶۶۶۱
حفاظت از محیط طبیعی و چشم اندازها	۳/۱۸۹۱	۱۱/۰۰۷	۳۱۲	۰/۰۰۰	۰/۱۸۹۱۵	۰/۱۵۵۳
احساس اجتماعی	۳/۴۱۷۶	۲۵/۶۳۶	۳۱۲	۰/۰۰۰	۰/۴۱۷۵۹	۰/۳۸۵۵

علاوه بر این، تحلیل ناپارامتری همبستگی میان ابعاد مورد بررسی در شاخص کیفیت زندگی ساکنین از قبیل شرایط زندگی در روستا، رفاه اقتصادی و تامین نیازها ضروری، کیفیت محیط کالبدی روستا، احساس اجتماعی و رضایت از توسعه گردشگری خانه‌های دوم و در نهایت شناسایی و هویت چشم‌انداز به وجود رابطه مستقیم ناقص دلالت دارد، به طوری که جدول (۵) نیز نشان می‌دهد با افزایش مقادیر هر یک از ابعاد مقدار عددی سایر ابعاد نیز افزایش معناداری در سطح آلفا ۰/۰۱ نشان می‌دهند.

جدول ۴. ماتریس همبستگی بین شاخص‌های کیفیت زندگی پاسخگویان و توسعه گردشگری خانه‌های دوم

احساس اجتماعی	حفاظت از محیط و چشم اندازها	کیفیت محیط کالبدی	رفاه اقتصادی	بهبود شرایط زندگی در روستا	رابطه کیفیت زندگی و توسعه گردشگری
۰/۲۷۵**	۰/۳۸۳**	۰/۵۳۶**	۰/۵۰۴**	۰/۴۶۸**	توسعه گردشگری
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	معناداری
۳۱۳					تعداد

اثرات گردشگری

برای بررسی میزان تأثیرات توسعه گردشگری خانه‌های دوم در ابعاد کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی در منطقه مورد مطالعه از تحلیل چند متغیره خطی استفاده شده است. به طوری که، از شاخص کیفیت زندگی به عنوان متغیرهای مستقل و از مجموع شاخص اثرات توسعه خانه‌های دوم گردشگری (اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی، نهادی- تصمیم‌گیری و کالبدی- زیرساختی) نیز به عنوان متغیر مستقل در ترسیم مدل رگرسیون استفاده شده است. همان‌طور که نتایج جدول (۶) نشان می‌دهد، بررسی مدل برازش رگرسیونی بیانگر تأثیرپذیری مثبت شاخص‌های کیفیت زندگی از گردشگری خانه‌های دوم در روستاهای نمونه از دیدگاه پاسخگویان است و ضریب تعیین این رابطه به میزان ۰/۹۱ محاسبه شده است.

جدول ۵. تحلیل واریانس تأثیرگذاری توسعه گردشگری خانه‌های دوم در کیفیت زندگی ساکنین محلی

اشتباه معیار	ضریب تعیین تصحیح شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۱/۴۳۳۵۸	۰/۹۰۴	۰/۹۰۶	۰/۹۵۲

همان‌طور که جدول (۷) نیز نشان می‌دهد، با استفاده از مدل رگرسیونی چندگانه توأم نقش عوامل و شاخص‌های متأثر از توسعه گردشگری خانه‌های دوم در شاخص کیفیت زندگی از دیدگاه پاسخگویان ساکن دائمی در روستاهای نمونه مشخص گردید. به طوری که نتایج حاصله حکایت از معناداری در سطح ۹۹ درصد می‌باشد.

جدول ۶. تحلیل واریانس مبتنی بر وجود رابطه خطی بین ابعاد کیفیت زندگی و اثرات گردشگری خانه‌های دوم

مولفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
اثر رگرسیونی	۶۰۸۱/۱۱۷	۴	۱۵۲۰/۲۷۹	۷۳۹/۷۴۲	۰/۰۰۰
باقیمانده	۶۳۲/۹۸۶	۳۰۸	۲/۰۵۵		
کل	۶۷۱۴/۱۰۲	۳۱۲			

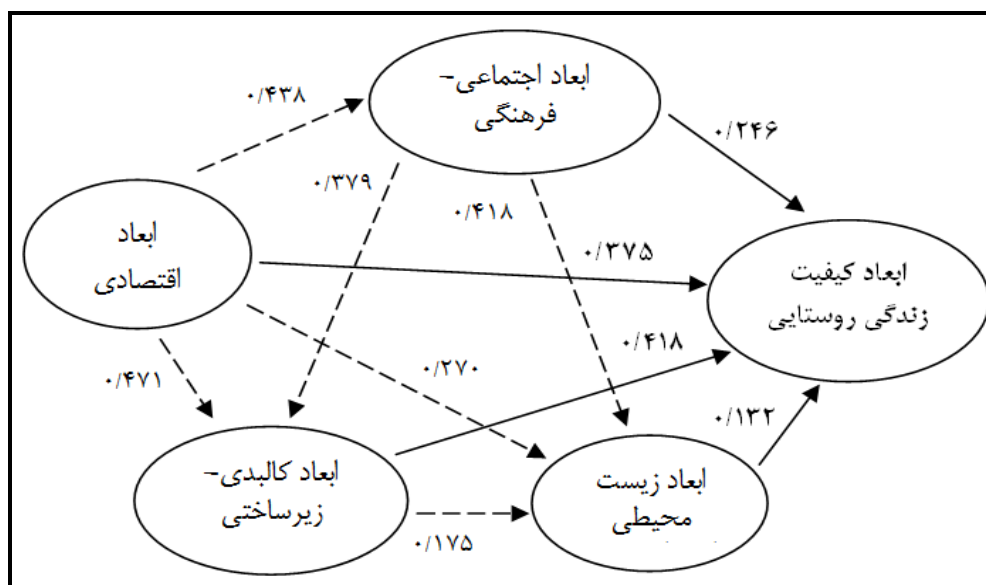
از طرفی دیگر، نتایج جدول (۸) مقادیر ضرایب استاندارد شده β تأثیرات متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته نشان می‌دهند که از بین شاخص‌های مورد بررسی، به ترتیب شاخص ابعاد کالبدی- زیرساختی، ابعاد اقتصادی، ابعاد زیست محیطی و ابعاد اجتماعی- فرهنگی متأثر از توسعه گردشگری خانه‌های دوم و ساخت و ساز ویلاها با مالکیت افراد غیر ساکن در روستاهای مورد مطالعه با مقادیر ضرایب بتای ۰/۴۱۸، ۰/۳۷۵، ۰/۱۳۳ و ۰/۲۴۶ در شاخص کیفیت زندگی از دیدگاه ساکنین محلی را دارا بوده است. به طوری که این اثرات در همه موارد نیز کاملاً معنادار گزارش شده است.

جدول ۷. ضرایب شدت روابط میان متغیرهای اثرات توسعه گردشگری خانه‌های دوم بر روی کیفیت زندگی

نام متغیر	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد شده		سطح معنی‌داری
	B	خطای B	بتا	آماره t	
عرض از مبدأ	۴/۹۹۴	۱/۰۳۸	-	۴/۸۱۰	۰/۰۰۰
ابعاد کالبدی- زیرساختی	۴/۵۲۶	۰/۲۴۱	۰/۴۱۸	۱۸/۷۷۹	۰/۰۰۰
ابعاد اقتصادی	۴/۰۳۶	۰/۲۵۴	۰/۳۷۵	۱۵/۸۷۰	۰/۰۰۰
ابعاد زیست‌محیطی	۲/۰۸۱	۰/۳۴۷	۰/۱۳۳	۵/۹۸۹	۰/۰۰۰
ابعاد اجتماعی- فرهنگی	۲/۸۴۶	۰/۲۷۵	۰/۲۴۶	۱۰/۳۶۷	۰/۰۰۰

متغیر وابسته: ابعاد کیفیت زندگی (عینی و ذهنی) مستخرج از داده‌های پرسش‌نامه

حال با استفاده از مدل برازش رگرسیونی به ترسیم مدل تحلیل مسیر عوامل تأثیرگذار نقش گردشگری در کیفیت زندگی روستاییان در روستاهای مورد مطالعه اقدام شده است. مدل تحلیل مسیر با در نظر گرفتن ارتباط بین متغیرها می‌تواند اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای مستقل تحت عنوان اثرات گردشگری (ابعاد کالبدی- زیرساختی، اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی فرهنگی) را بر روی متغیر وابسته (ابعاد کیفیت زندگی روستاییان) از طریق ضریب همبستگی را بیان کند.

شکل ۵. نمودار تحلیل مسیر عوامل موثر بر کیفیت زندگی روستایی در اثر گردشگری خانه‌های دوم

براساس نتایج جدول (۸)، در خصوص اثرات توسعه گردشگری خانه‌های دوم در کیفیت زندگی ساکنین مناطق روستایی نمونه، می‌توان گفت که ابعاد اقتصادی با (۰/۷۱۶) و ابعاد کالبدی-زیرساختی با (۰/۶۴۰) بیشترین و ابعاد زیست محیطی با (۰/۱۳۲) کمترین تاثیر را بر کیفیت زندگی ساکنین داشته‌اند. همچنین، بررسی اثرات غیر مستقیم توسعه گردشگری نیز نشان می‌دهد که ابعاد اقتصادی بیشترین تاثیر را در ابعاد کیفیت زندگی ساکنین ایفا کرده است.

جدول ۸. مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم توسعه گردشگری خانه‌های دوم بر کیفیت زندگی ساکنین

شاخص	اثرات مستقیم	اثرات غیر مستقیم	کل
ابعاد زیست محیطی	۰/۱۳۲	-	۰/۱۳۲
ابعاد اجتماعی-فرهنگی	۰/۲۴۶	۰/۰۲۳	۰/۲۶۹
ابعاد کالبدی-زیرساختی	۰/۴۱۸	۰/۲۲۲	۰/۶۴۰
ابعاد اقتصادی	۰/۳۷۵	۰/۳۴۱	۰/۷۱۶

نتیجه‌گیری

گردشگری روستایی از دیدگاه صاحب‌نظران توسعه روستایی راهبردی موثر برای تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی، ایجاد اشتغال و درآمد، حفاظت از میراث طبیعی، تاریخی و فرهنگی به شمار می‌آید و قابلیت بالایی در پویایی بخشیدن به توسعه اقتصادی-اجتماعی و به تبع آن کاستن از چالش‌های مناطق روستایی دارد. به طوری که استفاده از فضاهای روستایی با انگیزه تفریح و گذران اوقات فراغت توأم با اقامت گردشگران در قالب گسترش خانه‌های دوم بیانگر شیوه خاصی از زندگی می‌باشد که با ارتقای استانداردهای زندگی مردم در ارتباط است و می‌تواند نقش مهمی در بهبود ابعاد کیفیت زندگی در مناطق روستایی ایفا کند و به ارتقای زیست‌پذیری (خدمات، کیفیت محیطی، شبکه‌های اجتماعی) و بهبود معیشت (قابلیت‌ها، دارایی‌های مادی و اجتماعی و تامین ابزارهای زندگی) کمک کند. بنابراین، نتایج مطالعه در منطقه مورد مطالعه نشان می‌دهد که:

نتایج یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که با فرض مطلوبیت عددی مورد آزمون به میزان ۳ (که مساوی با میانگین طیف لیکرت) تفاوت میانگین‌های عددی بدست آمده از داده‌های پرسشنامه‌ای در سطح آلفا ۰/۰۱ معنادار بوده و تفاوت آنها از مطلوبیت عددی نیز به شکل مثبت ارزیابی شده است. بنابراین می‌توان اذعان نمود که توسعه گردشگری خانه‌های دوم در یک دهه اخیر از دیدگاه ساکنین محلی توانسته است به عنوان یک عامل مهم در بهبود کیفیت زندگی و تحول شاخص‌های آن در منطقه مورد مطالعه موثر واقع شود. به طوری که، از بین ابعاد مورد بررسی مولفه کیفیت محیط کالبدی روستا (مساکن، زیرساخت‌ها، کیفیت معابر، رعایت

حریم و ... بیشترین میزان تغییر را نشان می‌دهد. زیرا که روند مثبت تغییرات کالبدی بویژه افزایش ساخت ویلاها در داخل و خارج از بافت روستا به همراه الگوبرداری از طرح و نقشه‌های متنوع و استفاده از مصالح جدید و بادوام به افزایش بی‌سابقه سرمایه‌گذاری در روستاهای جاذب گردشگر منجر شده است که به تبع خود نیاز به نیروی کار در ساخت مسکن و خدمات مرتبط و استخدام افراد محلی در فعالیتهای از قبیل سرایداری، ارایه خدمات نگهداری از بناها، فعالیت‌های کشاورزی و غیر کشاورزی دیگر شده و زمینه‌های مناسبی را برای تنوع بخشیدن به منابع درآمدی و اشتغال در محدوده روستا برای همه فصول مهیا کرده و همین امر با توجه به افزایش درآمد و تنوع آن نقش مهمی در ارتقای استانداردهای کیفیت زندگی ساکنین محلی ایفا می‌کند. به طوری که، با شروع روند بازسازی سکونتگاه‌های روستایی در طی برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه با استفاده از تسهیلات اعتباری بهسازی و مقاوم‌سازی مسکن، سرمایه‌گذاری‌های عمرانی در مناطق روستایی در قالب افزایش ساخت و ساز افزایش قابل توجهی یافته است. به طوری که، روند تغییرات کالبدی بویژه در قالب محلات جدید در حاشیه بافت سنتی و الگوبرداری از ساخت و ساز شهری، دست اندازی به مناطق دامنه‌ای و مراتع، ساخت و ساز ویلاها در باغات حاشیه روستاهای مورد مطالعه به شدت توسعه یافته است که به تبع خود نیاز به نیروی کار در ساخت مسکن و خدمات مرتبط را افزایش داده و همچنین به استخدام افراد زیادی در فعالیتهای خدماتی از قبیل سرایداری، ارایه خدمات نگهداری از بناها، فعالیت‌های کشاورزی و غیر کشاورزی دیگر شده است. نتایج استفاده از تحلیل همبستگی بین تاثیرات توسعه گردشگری در ابعاد مورد مطالعه کیفیت زندگی نیز بیانگر وجود رابطه مستقیم ناقص است. به طوری که روابط موجود در بین ابعاد از دیدگاه ساکنین محلی در همه موارد در سطح آلفا ۰/۰۱ معنادار می‌باشد که تاثیر مثبت این پدیده را نشان می‌دهد.

نتایج استفاده از تحلیل رگرسیون نشان‌دهنده تاثیر قابل توجه (۰/۹۰۴) توسعه گردشگری خانه‌های دوم در بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنین در منطقه مورد مطالعه از دیدگاه ساکنین دائمی است. به طوری که، توسعه گردشگری مبتنی بر مالکیت خانه‌های دوم گردشگری در دهستان سعیدآباد به بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی ساکنین دائمی در ابعاد کالبدی- زیرساختی، اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی- فرهنگی کمک موثری کرده است. از بین ابعاد مورد بررسی، به ترتیب ابعاد کالبدی- زیرساختی (۰/۴۱۸) و ابعاد اقتصادی (۰/۳۷۵) بیشترین تاثیر و ابعاد زیست محیطی (۰/۱۳۳) دارای کمترین میزان تاثیر در شاخص کیفیت زندگی از دیدگاه ساکنین محلی بوده است. همچنین، نتیجه تحلیل مسیر نشان می‌دهد که توسعه گردشگری خانه‌های دوم به ترتیب در ابعاد اقتصادی با (۰/۷۱۶) و ابعاد کالبدی- زیرساختی با (۰/۶۴۰) بیشترین و ابعاد زیست محیطی با (۰/۱۳۳) کمترین تاثیر را کیفیت زندگی ساکنین داشته است.

بررسی منابع نشان می‌دهد که یافته‌های تحقیق با نتایج مطالعات (Tayyebnia et al, 2016; Jafari & Hatami Shah, 2016; Khali, 2016; Bahrami, 2016; Anabestani & Romiani, 2016; Petersen, 2010:59-60) در مورد اثرات گسترش خانه‌های دوم گردشگری در توسعه اقتصادی و تنوع بخشی به اقتصاد آن بویژه ایجاد فعالیت‌های جدید اقتصادی در روستا مطابقت دارد. همچنین یافته‌های تحقیق با مطالعه (Anabestani & Khosh Chehreh, 2016; Einali et al, 2014; Ramazanzadeh Lasboee, 2015) در خصوص بهبود سرمایه‌های اجتماعی از قبیل ارتقای مشارکت محلی و احساس مسئولیت همکاری محلی مطابقت دارد. علاوه بر این، با مطالعه (Anabestani et al, 2017; Einali & Romiani, 2016; Anabestani & Romiani, 2016; Petersen, 2010; Ramjit, 2015) در خصوص تاثیرات مثبت در توسعه کالبدی مناطق روستایی از قبیل بهسازی کالبدی بویژه مسکن و معابر عمومی و همچنین تشدید تغییرات کاربری اراضی گردشگری پذیر مطابقت دارد. از طرفی دیگر، علاوه بر این، یافته‌های تحقیق با نتایج مطالعات (Khoshfar et al, 2011) درباره عدم نقش مثبت مؤلفه‌های مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی و اعتماد نهادی در روستاهای دارای خانه‌های دوم در روستای سیاورز شهرستان تنکابن؛ و (Firouznia et al, 2012) در خصوص بالا بودن میزان پیامدهای منفی از پیامدهای مثبت در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی ناشی از گسترش خانه‌های دوم در منطقه دماوند مغایرت دارد. بنابراین، با توجه به یافته‌ها و نتایج تحقیق می‌توان موارد زیر را به عنوان نکات پیشنهادی در راستای توسعه گردشگری روستایی در دهستان مورد مطالعه ارایه نمود:

- ضابطه‌مند کردن ساخت و سازهای روستایی از طریق اعمال قوانین در رابطه با تغییرات کالبدی بویژه در دامنه‌ها و باغات حاشیه روستاهای جاذب گردشگر در راستای حفظ زیبایی‌های محلی.

- تفویض اختیارات نظارتی به نهادهای محلی در سطح دهستان در راستای مدیریت ساخت وسازهای روستایی.

- دقت کافی در صدور پروانه ساخت و ساز برای ساکنین غیر دایم بویژه در روستاهای کوهستانی در محدوده دهستان.
- ارایه موافقت اصولی برای سرمایه‌گذاران و یا تعاونی‌های محلی در راستای ایجاد تسهیلات مرتبط با توسعه گردشگری روستایی با توجه به دارابودن جاذبه‌های متعدد در طبیعت‌گردی و ورزش‌های زمستانی در منطقه.

References

- Anabestani, A., & Romiani, A. (2016). The effects of second home tourism in the development of rural communities: Case Study: Kameshgan and Changoreh villages- Avaj Township. *human settlements planning studies*, 10 (30), 13-28. (In Persian)
- Anabestani, A., & Khosh Chehreh, M. (2016). Examine the social consequences caused by the presence of second homes tourism in rural settlements of Binalood Township. *Journal of Planning geographical space*, 5 (15), 109-128. (In Persian)
- Anabestani, A., Amar, T. & Kaviani, S. (2017). The impact of second homes architectural style on the rural settlements physical development. *human settlements planning studies*, 11 (34), 33-55. (In Persian)
- Anbari, M. (2010). The survey of life quality changes in Iran (1987-2006). *Journal of Rural Development*, 1 (2), 149-181. (In Persian)
- Ashley, C., De Brine, P., Lehr, A., & Wilde, H. (2007). *The role of the tourism sector in expanding economic opportunity*. Cambridge: John F. Kennedy School of Government, Harvard University.
- Aylward, E., & Kelliher, F. (2009). Rural tourism development: proposing an integrated model of rural stakeholder network relationships.
- Bahrani, R. (2016). Analysis of the role of tourism and its effects on the development of rural settlements: Case study: Marivan Township. *human settlements planning studies*, 11 (34), 101-113. (In Persian)
- Bartlett, W., Cipusheva, H., Nikolov, M., & Shukarov, M. (2010). The quality of life and regional development in FYR Macedonia. *Croatian Economic Survey*, (12), 121-162.
- Cagliero, R., Cristiano, S., Pierangeli, F., & Tarangioli, S. (2011). Evaluating the Improvement of Quality of Life in Rural Areas. In 122nd EAAE Seminar "Evidencebased agricultural and rural policy making .methodological and empirical challenges of policy evaluation (pp. 17-18).
- Cawley, M., & Gillmor, D. A. (2016). 'Culture Economy', 'Integrated Tourism' and 'Sustainable Rural Development': Evidence from Western Ireland. *Perspectives on Rural Policy and Planning*, 145.
- Drăgulănescu, I. V., & Druțu, M. (2012). Rural tourism for local economic development. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*. 2 (1), 196-203.
- Dykes, S., & Walmsley, A. (2015). The Reluctant Tourist? An Exploration of Second Home Owners' Perceptions of Their Impacts on North Cornwall, UK. *European Journal of Tourism Hospitality and Recreation*. 6 (2), 95-116.
- Einalli, J., & Romiani, A. (2016). Analysis of the effects of second homes tourism in rural areas Case Study: Hesar-e-Valiasr, Buin Zahra Township. *Journal of geographical space*, 49 (1), 115-136. (In Persian)
- Einalli, J., Farahani, H. & Romiani, A. (2014). The assessment of the role of social capital in rural tourism development with an emphasis on second homes tourism, Case Study: Hesar-e-Valiasr, Buin Zahra Township. *tourism planning and development*, 2 (3), 49-69. (In Persian)
- Elisabete, F., Raschi, A. (2013). Trekking out of the crisis: is there a role for rural tourism, working group number: 17. XXV ESRS Congress, Florence, 29. Available at: <http://www.florenceesrs2013.com>(In Persian)

- Festus, I. A., & Omoboye, I. F. (2015), Opportunities Entrepreneurship and Implications for Rural Business Development. *American Journal of Tourism Management*. 4 (1), 18-25. DOI: 10.5923/j.tourism. 20150401.03.
- Firouznia, Q., Roknedin Eftekhari, A. R., & Valikhani, M. (2012). The consequences of Villa construction (second homes) in rural areas: Tarroud County in Damavand Township, *GEOGRAPHY*, 9 (31), 149-170. (In Persian)
- Ghaffari, G., Mirzaei, H. & Karimi, A. (2011). The relationship between industry and quality of life: Qorveh Township rural areas. *Journal of Rural Development*, 3 (1), 1-22. (In Persian)
- Giap, T. K., Gopalan, S., & Ye, Y. (2016). Drivers of Growth in the Travel and Tourism Industry in Malaysia: A Geweke Causality Analysis. *Economies*, 4 (1), 3.
- Gjorgievski, M., & Nakovski, D. (2012). Tourism-the Basis for Local Development of Rural Spaces in Maleshevo Region (Maleshevo Mountains). *Journal of Settlements and Spatial Planning*. 177.
- Grieve, J., & Weinspach, U. (2011, February). Capturing impacts of Leader and of measures to improve Quality of Life in rural areas. In *122nd EAAE seminar "Evidence-based agricultural and rural policy making: methodological and empirical challenges of policy evaluation"*, Ancona.
- Hall, C.M., & Müller, D.K. (2004). Tourism, Mobility And Second Homes: Between Elite Landscape And Common Ground (Clevedon: Channel View Publications). *Management*, 8, 409-422.
- Hall, C. M., & Page, S. J. (2014). *The geography of tourism and recreation: Environment, place and space*. Routledge.
- Harirchi, A. M., Mirzaee, K., Jahromy, A., & Makani, A. (2010). How the quality of life of citizens of the new Pardis City. *Social Research*, 2 (4), 89-110. (In Persian)
- Holoviak, P. A. (2012), An Evaluation of Strategies and Finances of the Rural Tourism Industry. *the Center for Rural Pennsylvania, a legislative agency of the Pennsylvania General Assembly*, April.
http://www.rural.palegislature.us/documents/reports/Evaluation_Rural_Tourism_Industry.pdf
- Ionela, G. P., Constantin, B. M., & Dogaru, L. D. (2015). Advantages and limits for tourism development in rural area (Case Study Ampoi and Mureş Valleys). *Procedia Economics and Finance*. 32, 1050-1059.
- Jafari, H., & Hatami Shah Khali, S.M. (2016). The role of tourism in physical- functional changes in rural settlements: Case study: villages of Central District- Lahidjan Township. *Journal of Regional Planning*, 3 (23), 191-200. (In Persian)
- Janoschka, M., & Haas, H. (2013). *Contested spatialities, lifestyle migration and residential tourism* (Vol. 41). Routledge.
- Joppe, M., Brooker, E., & Thomas, K. (2014). Drivers of innovation in rural tourism: The role of good governance and engaged entrepreneurs. *The Journal of Rural and Community Development*, 9 (4), 49-63.
- Kazana, V., & Kazaklis, A. (2009). Exploring quality of life concerns in the context of sustainable rural development at the local level: a Greek case study. *Regional Environmental Change*. 9 (3), 209-219.
- Khoshfar, G., Abdollahpour, M., & Karimzadeh, S. (2011). The survey of the second homes on social capital: Case Study: Lireh-sar and Siavarz villages in Tonkabon Township. *Journal of Tourism Planning and Development*, 1 (2), 131-152. (In Persian)
- Kropinova, E. (2012). Agro-and Rural Tourism in the Baltic Sea region A Growing Sector. *Ecosystem Health and Sustainable Agriculture, Book*, 3, 130-140.
- Liliana, P., Amalia, B., & Mirela, M. (2014). Can Rural Tourism Foster Local Development? Perspectives on the Future of Rural Tourism in Romania. *Journal of Tourism Challenges and Trends*. 7 (1), 69-88.

- Mojica, M. N., Gebremedhin, T. G., & Schaeffer, P. V. (2011). Valuing community attributes in rural counties of West Virginia using data envelopment analysis. *Journal of Rural and Community Development*, 5 (3).
- MPO. (2015). *Statistical Yearbook of Zanjan Province*, Management and Planning Organization of Zanjan province Department of Statistics and Information.
- Müller, D.K., Hall, C.M., & Keen, D. (2004). *Second Home Tourism Impact, Planning and Management*. In C.M. Hall, and D.K. Müller (Eds.) *Tourism, Mobility and Second Homes: Between Elite Landscape and Common Ground*, pp. 15-32. Clevedon: Channel View.
- Nagaraju, L. G., & Chandrashekara, B. (2014). Rural Tourism and Rural Development in India. *International Journal of Interdisciplinary and Multidisciplinary Studies (IJIMS)*, 1 (6), 42-48.
- Nordin, U., & Marjavaara, R. (2012). The local non-locals: Second home owner's associational engagement in Sweden. *Turizam: znanstveno-stručni časopis*. 60 (3), 293-305.
- Obonyo, G. O., & Onyango Fwaya, E. V. (2012). Integrating Tourism with Rural Development Strategies in Western Kenya. *American Journal of Tourism Research*. 1 (1), 1-8.
- O'Halloran, R. M. (2017). Sustainable tourism in the global south: communities, environments and management.
- Petersen, L. A. (2010). *An Examination of Integrated Rural Tourism Development in the Goris Region of Armenia*. All Graduate Theses and Dissertations. Paper 607.
- Rahman, T., Mittelhammer, R. C., & Wandschneider, P. R. (2011). Measuring quality of life across countries: A multiple indicators and multiple causes approach. *The Journal of Socio-Economics*, 40 (1), 43-52.
- Ramjit, M. (2015). Sustainable regional development through rural tourism in Jammu and Kashmir, *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 4 (2). ISSN: 2223-814X. <http://www.ajhtl.com>
- Ramazanzadeh Lasboee, M. (2015). Second home tourism and socio-cultural development with an emphasis on social exchange theory: Case Study: Dohezar County- Tonkabon Township. *strategy development publication*, 46, 14-170. (In Persian)
- Rana, A. M., Wahlin, Å., Lundborg, C. S., & Kabir, Z. N. (2009). Impact of health education on health-related quality of life among elderly persons: results from a community-based intervention study in rural Bangladesh. *Health Promotion International*.
- Rezvani, M. R. (2011). *Development of rural tourism with sustainable tourism approach*. Tehran: Tehran University Press. (In Persian)
- Roca, Z. (Ed.). (2016a). *Second home tourism in Europe: lifestyle issues and policy responses*. Routledge.
- Roca, M.N., Oliveira, J.A., Roca, Z., & Costa, L. (2011). Second Homes in Portugal: Conceptual Issues and Findings of Desk and Field Research. *2nd International Workshop on Lifestyle Migration and Residential Tourism*, Madrid – Espanha, March 25, 2011.
- Ralf, B.; Aishat, S., & Daniela, G. (2014). Adventure Tourism and Local Livelihoods. *Annals of Tourism Research*. 48 (1), 269-272.
- Roca, Z. (Ed.). (2016b). *Second home tourism in Europe: lifestyle issues and policy responses*. Routledge.
- Saxena, G. (2016). *Marketing Rural Tourism: Experience and Enterprise*. Edward Elgar Publishing.
- Sgroi, F., Di Trapani, A .M., Testa, R., & Tudisca, S. (2014). The rural tourism as development opportunity or farms. The case of direct sales in Sicily. *Am. J. Agric. Biol. Sci*. 9 (3), 407-419.
- Sharpley, R., & Jepson, D. (2011). Rural tourism: A spiritual experience?. *Annals of tourism research*. 38 (1), 52-71.
- Statistical Center of Iran. (2006 and 2016). Statistical Yearbook of the province. the Management & Planning Organization of Zanjan province. (In Persian)

- Tayyebnia, S. H., Mohammadi, S. & Manouchehri, S. (2016). Analyze the effects of tourism on the rural life quality: Case Study: Uraman District- Sarvabad Township. *Research and Rural Planning*, 5 (1), 163-179. (In Persian)
- Vázquez de la Torre, M .G. M., Trechera Herreros, J. L., & Morales Fernández, E. (2012). Rural tourism as an alternative to the development for rural areas and the creation of employment. *International Journal of Humanities and Social Science*. 2 (20), 162-174.
- Volkov, S. K. (2012). Peculiarities of Marketing Promotion of the Russian Federation on Tourist Service Market: Problems and Solutions. *World Applied Sciences Journal*. 20 (6), 859-863.
- Yassin, M. S., Shaffril, M., Azril, H., Hassan, M., Othman, M. S., Abu Samah, B., & Ramli, S. A. (2011). Factors affecting the quality of life among the rural community living along Pahang River and Muar River in Malaysia. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*. 5 (8), 868-875.
- Zielińska, W. H., Kędziora-Kornatowska, K., & Ciemnoczołowski, W. (2011). Evaluation of quality of life (QoL) of students of the University of Third Age (U3A) on the basis of socio-demographic factors and health status. *Archives of gerontology and geriatrics*, 53 (2), 198-202.

How to cite this article:

Bigdeli, A., Einali, J., Rabet, A. and Abbasi, F. (2018). Assessment of the Second home tourism role on the quality of life of permanent residents (Case Study: Saeedabad County- Ijrud Township). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 13 (1), 199-216.
http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_540512_en.html

Assessment of the Second home tourism role on the quality of life of permanent residents (Case Study: Saeedabad County- Ijrud Township)

Bigdeli. Azam

M.A. Student of Geography & Tourism Planning, University of Zanjan, Zanjan, Iran.

Einali. Jamshid*

Assistant Professor, Dep. Of Geography, University of Zanjan, Zanjan, Iran.

Rabet. Alireza

Assistant Professor of Economic, Social & Extension Research Department Zanjan Agricultural and Natural Resources Research and Education Center. Areo, Zanjan, Iran.

Abasi. Fariba

M.A. Student of Geography & Tourism Planning, University of Zanjan, Zanjan, Iran

Received: 14/03/2017

Accepted: 09/06/2018

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Rural areas in developing countries have several limited options for economic development and Traditional agricultural activities are as the primary sources of income and job. For this reason planners and decision makers try to find new options for socio-economic development. According to the experiences of various countries shows that tourism is one of the most important development approaches to rural development. Tourism, especially rural tourism, is an important resource that has to be taken into consideration for developing rural areas. Rural tourism represents an opportunity for local communities for socio-economic development in developing countries. This can contribute to reduce the exodus of population from rural areas and to create job opportunities, promoting the socio-economic development of disadvantaged areas. Rural tourism is referring to all types of activities carried out by tourists in rural areas (agritourism, direct sales in farm, educational farms) including the elements related to traditions, culture and hospitality of the people from villages. One of the most important forms of rural tourism can be in the form of second home ownership as a new lifestyle in the rural areas. To increase investment in rural areas to create employment and improve the social environment can provide the rural economy and improve residents' quality of life can help. So that, while respecting the stability and protection of environmental assets, strengthening and diversifying the rural economy works through income generating employment, improving local markets, etc., to strengthen the non-monetary factors affecting the quality of life such as the development local social networks, health, feel valued and so play a vital role in rural settlements.

Methodology

The aim of this study was to investigate the role of rural second home tourism in permanent resident's life quality in Surveyed villages in Saeedabad County (Mountainous region in the southeastern of Ijrud township- Zanjan Province). This applied study methodology of research was based on analytical- descriptive methods using questionnaires and Observation. After survey of theoretical bases, the questionnaire was set by using Likert spectrum and distributed randomly among the sample. The number of permanent residents of the village of Saidabad

* Corresponding Author:

Email: bigdeli2211@gmail.com

rural households and population according to 1390 census figures amounted to 818 cases. For this purpose 313 respondents (Above 20 years) from a total of 818 household in 7 rural settlements were selected. A questionnaire was further validated by an academic panel of experts in the field of research. Its reliability was determined by Cronbach's alpha that was up of 0.881 for measured indexes. The data were analyzed by Wilcoxon, one sample T test, Spearman correlation coefficient and linear regression tests in SPSS software package.

Results and Discussion

In order to answer the research questions and goals to examine changes in the population and households in selected villages based on population and housing census data (1996, 2006 and 2016) are discussed. Population Fluctuations in the sample villages show that the population growth rate of 1.02 percent is a positive trend. In addition, Statistics received from local authorities in the villages show the number of rural houses in the form of tourist villas in studied villages on the warm season or holiday used by people living in cities about 800 units.

In the second stage, to evaluate the positive and negative effects of tourism on the development of second homes indicators of quality of life for permanent residents of the village, in this study, five indicators of life quality such as living conditions of residents, economic prosperity, quality of the physical environment, a sense of social and environmental protection and vision was investigated. To evaluate the influence of second home tourism development in the quality of life in rural settlements in the area of multivariate linear regression analysis was used. So that, quality of life index as independent variables and the second homes of Tourism Impact Index (physical and infrastructure, economic, environmental and socio-cultural dimensions) as independent variables in regression models were constructed. Investigation regression model indicates a positive influence on quality of life measures, they believe that is the second home tourism in rural areas, and the coefficient of determination in this regard is calculated at the rate of 0.91.

Conclusion

The findings reveal a high level of numerical average for all indicators examined the utility of the test number (3 as the average Likert scale) is. Finding of the study show that among the indices of quality of life the physical environment (Housing, infrastructure, road quality, assessments, privacy streets and rivers), they believe that the highest average number is allocated. The results of standardized β coefficient values of the independent variables on the dependent variable show that between four indicators evaluated, the indices of physical-infrastructure, economical aspects, environmental aspects and socio-cultural dimensions affected by second home tourism development and its impacts with the beta coefficient 0.418, 0.375, 0.133 and 0.246 in indicator of the quality of life of local residents had the view. In all cases quite significant so that the effects have been reported.

Assessment of the results of the study show that the findings Tayyebnia and colleagues (2016), parsley and empty Jaafari et al (2016), Anabestani and Romyani (2016) and Petersen (2010) about the effects of second homes tourism in economic development and diversification of its economy, particularly the creation of new economic activities in the rural match. The findings of the study also Ramezandadeh Lasboei (2015), Anabestani and Khosh Chehreh (2016), Einali et al (2016) to improve social capital, such as promoting local participation and local cooperation correspond sense of responsibility. In addition, the study Anabestani et al (2017), Anabestani and Romyani (2016) and Einali and Romyani (2015), Petersen (2010), Ramjit (2015) about the positive effects on physical development of rural areas such as physical rehabilitation, particularly housing and public places as well as intensification of land use changes correspond tourist attraction.

Finally, according to the survey results see the following suggestions:

- Regulated of rural constructions through of strict in relation to physical changes, especially in at the foot of the mountain and gardens in margins of tourist attractive villages in order to preserve the local beauty.
- Delegating regulatory authority to local institutions in the county in the management of rural constructions.
- Construction permits for non-permanent resident's sufficient precision, particularly in mountain villages within the district.
- Agreements providing for investment or local cooperatives to build facilities related to the development of rural tourism due to having numerous attractions with regarding to having tourist attraction in ecotourism and winter sporting in the area.

Keywords: Rural tourism, Quality of Life, Second Homes, Zanjan Province